

Njihova teza br. 2: O ovom Ustavu ne treba organizovati javnu raspravu, odnosno ona je već organizovana – kako vam drago građanke i građani!

Ovde se naročito jasno pokazuje traljavost i nečista savest ustavodonositelja: jedan pravac političke misli (koji pripada ovoj tezi) tvrdi da rasprava o ustavu zapravo traje već dugi niz godina, jer su nacrti koji potiču od političkih stranaka, grupa, pojedinaca i sl. već dobro poznati; drugi pravac nas uvereva da je vreme od utvrđivanja predloga Ustava u Skupštini (1. X) do održavanja referenduma (28. i 29. X) pravo i dovoljno vreme na ustavnu debatu; treći i osobito originalan pravac tvrdi da je javna debata „nasleđe titoizma“. Istina je, međutim, očigledna: o ovom Predlogu ustava javna rasprava nije trajala ni jedan minut, jer je njegov tekst bio držan u tajnosti; to što se vodila debata o tekstovima čijim je krpljenjem načinjen Predlog novog ustava ne znači ništa, naročito ako se zna da se usvojeni predlog dosta razlikuje od rada istih ustavotvoraca samo par meseci ranije. Vreme od usvajanja Predloga ustava u Skupštini do održavanja referenduma nije vreme za javnu raspravu. Smisao javne rasprave, među ostalim, je i u tome da se ukaže na problematična rešenja, sa idejom da se ona poprave ili promene. Niko ovim povodom ne sme imati iluzija: bez obzira šta se pokaže ili dokaže u toku vremena do referenduma nije rasprava, jer se Predlog ustava ne sme menjati. Usvojeni tekst ide na referendum po načelu: uzmi ili ostavi. Najzad – javna rasprava kao deo „titoističke“ ostavštine. Ne postoji država u Evropi u drugoj polovini XX veka u kojoj je donošen ustav, a da javnosti nije pružena prilika da se, pre donošenja, sa njim upozna i o predloženom tekstu kaže poneku reč – ne samo sa idejom da se provere načela na kojima je ustav zasnovan i konkretna rešenja, već i da se nešto pobošlja i promeni. Teško je verovati da je titoizam toliko raširen kao ideologija ili stil. Pored toga, javna debata o ustavu je deo demokratske procedure – bila ta debata predviđena kao obavezna ili ne. Ova vlast je često prebacivala prethodnoj da je makijavelistička. Akt usvajanja Predloga ustava, uz komične (tragične?) balkanske varijacije tipa „izvečeri u tajnosti“ – jeste akt čistog makijavelizma: zanima nas isključivo rezultat, a ne i procedura. Pri donošenju ustava i zakona, međutim, nije važno samo kako glasi zakonski tekst, već i kako se do njega došlo. Procedura se utvrđuje upravo zato da bi se poštovala prava adresata – onih na koje se pravna norma odnosi. Doneti ustav koji nije bio dostupan nijednom građaninu ove države koji nije u vlasti ili blizak njoj, a istovremeno u čl. 2 Predloga ustava zapisati da suverenost potiče od građana, nije samo licemerstvo, već i kršenje demokratske procedure.

Njihova teza br. 3: Donošenje novog Ustava je neophodno da se Srbija konstituiše kao samostalna i suverena država.

Doista, državna promena koju je Srbija pretrpela posle crnogorskog referenduma nije mala niti beznačajna – od članice (kon)federacije, postala je samostalna država, što svakako otvara pitanje njene rekonstitucije i donošenja novog osnovnog zakona. Ali, vredi se ovde podsetiti nedavnih radnji onih koji potežu ovu argumentaciju. Najpre, sadašnja vlast u Srbiji nema ni naročitih zasluga ni odgovornosti za samostalan, suveren i nezavisan položaj Srbije u međunarodnom pravu. Naprotiv. Naša vlast je učinila gotovo sve što je mogla da Srbija ne bude samostalna država, već da ostane u zajednici sa Crnom Gorom. Takođe, nacrti ustava Srbije čijim spajanjem se došlo do nedavno usvojenog Predloga ustava, regulisali su Srbiju kao deo šire državne zajednice (što je još jedan argument da se rasprava vođena o ovim tekstovima nikako ne sme smatrati već sprovedenom raspravom o ustavu Srbije). Od osamostaljenja Crne Gore i od (nevoljnog) sticanja položaja samostalne i nezavisne države Srbije jedva da su prošla četiri meseca. Država koja se osamostalila još nije ozbiljno pristupila poslu donošenja svog ustava, ali državu nastalu osamostaljenjem druge države – ništa ne sme iznenaditi.